

Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Sosyal Taşıma Kapasitesi: Nevşehir Örneği (Carrying Capacity in Terms of the Sustainable Tourism: A Case in Nevşehir)

*Gülsüm TABAK^a , Ebru Güneren ÖZDEMİR^b

^a University of Applied Sciences, Isparta, Vocational School, Eğirdir, Department of Tourism Management, Isparta/Turkey

^b Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Management, Nevşehir/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 21.02.2020

Kabul Tarihi: 08.11.2020

Anahtar Kelimeler

Sürdürülebilir turizm
Sosyal taşıma kapasitesi
Nevşehir

Öz

Sürekliliği açısından çevre ile çok yakından ilgili olan turizm, genel olarak kaynakların pazarlanması sırasında kısa vadeli yararlar peşinde koşmakta ve hammaddesi olan bu kaynaklara ekonomik, sosyal ve fiziksel zararlar verebilmektedir (Aslan ve Aktaş, 1994: 43). Bundan dolayı iyi analiz edilmeyen turizm faaliyetleri; doğal çevrenin bozulması, hava, su, toprak kirlenmesi, kültürel değerlerin istenmeyen yönde değişmesi, kötü alışkanlıkların artması, trafik sorunları ve tarım alanlarının yok olması gibi olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir (Olalı ve Timur, 1988: 364–365). Bu gibi olumsuz sonuçların engellenmesi ve turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanması için turizme kaynaklık eden değerlerin korunması, geliştirilmesi ve turistik çekiciliğin sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir (Priestley vd., 1996: 9). Turistik destinasyonların korunarak gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için izlenecek önemli adımlardan bir tanesi de sürdürülebilirlik kapsamında ele alınan taşıma kapasitesi kavramıdır. Bu bağlamda araştırmanın amacı taşıma kapasitesi türlerinden biri olan sosyal taşıma kapasitesini ele alarak Nevşehir’de yaşayan halkın algılarını ortaya çıkarmaktır. Yerel halkın sosyal taşıma kapasitesi algılarının demografik özelliklere anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek araştırmanın alt amacını oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini, yerel halkın toplam nüfusu oluşturmaktadır. Çalışmanın hipotezlerinin test edilmesi amacıyla yapılan alan araştırmasında nicel araştırma yöntemi kullanılmış ve yerel halktan 393 kişiye anket yoluyla ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları frekans, yüzde, standart sapma, t testi, One-Way ANOVA, analizleri ile değerlendirilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgularda, Nevşehir’in sosyal taşıma kapasitesinin aşılmadığı, yerel halkın turizmin gelişmesiyle beraber olumlu düşünceler içinde olduğu belirlenmiştir. Ortaya çıkan sonuçların olumlu olmasının Nevşehir turizminin sürdürülebilirliğine olumlu bir katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Keywords

Sustainable tourism
Social carrying capacity
Nevşehir

Abstract

Tourism, which uses nature as a resource and is closely related to the environment, has some effects on economic, social and physical factors. Because the consumers in the tourism sector have to go where the product is, unlike the consumers in other sectors (Aslan ve Aktaş, 1994: 43). Therefore, tourism activities that are not analyzed well will damage the natural environment, result in air, water, and soil pollution, lead cultural values to change in an undesired way and increase bad habits, traffic problems and destruction of agricultural areas (Olalı ve Timur, 1988: 364-365). In order to prevent such negative consequences and ensure the sustainability of tourism, it is necessary to protect, develop and sustain the values leading tourism, and to ensure the continuity of touristic attraction (Priestley vd., 1996: 9). In short, one of the important steps to be taken to protect the touristic destinations and transfer them to the next generations is to determine their carrying capacities. In this context, the aim of the research is to reveal the perceptions of the local people living in Nevşehir in relation to their social carrying capacity. Determining whether the perception of social carrying capacity of the local people varies according to their demographic characteristics is the sub-goal of our research. The population of there search is the total of population. In order to test the hypotheses of the study, quantitative research method was used in the field research and 393 people were reached from local people. Research results were evaluate dusing Frequency, percentage, standard deviation, t test, One-Way ANOVA, analyzes were used in the study. The findings showed that the social carrying capacity of Nevşehir was not exceeded and the local people had positive thoughts with the development of tourism. It is thought that the findings will contribute positively to the sustainability of Nevşehir tourism.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar

E-posta: gulsumtabak@isparta.edu.tr (G. Tabak)

DOI: 10.21325/jotags.2020.686

GİRİŞ

Turizm faaliyetleri 1950’li yıllardan itibaren önemli bir gelir kaynağı olduğu için sürekli gelişmiştir. Ancak getirdiği ekonomik faydasının yanında olumsuz etkilere de neden olmuştur (Kaya, 1997, s. 55; Avcı, 2007, s. 487-489). Turist sayısının hızla artması, bazı destinasyonların belli dönemlerde yoğun talebe maruz kalması, yoğun arazi kullanımı, turistik faaliyetlerin kontrolsüz gelişimi, çevresel, kültürel ve sosyal kaynakların hızlı bir şekilde tükenmesi, kısacası çevrenin git gide bozulmaya başlamasıyla bireyler doğal, kültürel ve ekonomik kaynakların sınırsız olmadığını ve doğru şekilde kullanılmadığı takdirde tekrar kazanılması mümkün olmayacak kayıplar yaşanabileceğini fark etmişlerdir. Bütün bu gelişmeler bireyleri yeni arayışlara sürüklemiş ve sürdürülebilirlik kavramı tartışılmaya başlanmıştır (Maggi & Fredella, 2010, s.1). Turizm sektörü için asıl çekicilik unsurunu oluşturan doğal kaynakların, koruma ve kullanma dengesinin sağlanarak aşırı kullanımından dolayı ortaya çıkan baskıların önlenmesi, kendini yenileyebilmesi ve bundan sonraki nesillere aktarılabilmesi açısından büyük önem arz eden sürdürülebilirlik kapsamında ele alınan taşıma kapasitesi olgusu ulaşılmak istenen amaçların gerçekleştirilmesinde oldukça önemli rol oynamaktadır (Erdemir, 2018, s.5; Demir & Çevirgen, 2006, s. 155). Taşıma kapasitesi en genel tanımıyla, karşılama miktarı ya da dayanma miktarı olarak tanımlanabilir (Simon, Narangajavana & Marques, 2004). Coccossis ve Parpairis (1992, s 26), turizmde taşıma kapasitesini, bir turizm alanında ziyaretçilerin rekreasyon deneyimlerinde önemli bir azalma olmadan ve turizm ortamında kalıcı fiziksel bozulma ortaya çıkmadan her yıl turizm aktivitelerini desteklemeye devam edeceği kullanıcı sayılarının belirlenmesi olarak ifade etmiştir.

Nevşehir hem tarihi hem de doğal güzelliklerin bir arada bulunduğu ender oluşumlarla bezenmiş coğrafyasıyla Türkiye’nin bu anlamda en özel bölgelerinden biridir. Birçok medeniyete ev sahipliği yapmasıyla beraber sahip olduğu zengin tarihi ve kültürel öğelere, benzeri çok az görülen jeolojik oluşumlara, peri bacalarına, kayalara oyulmuş yerleşim yerlerine, önemli kaya kiliselerine, yer altı şehirlerine, vadilere sahip olması gibi nedenlerden dolayı çekici bir destinasyon haline gelmiştir (Ceylan & Bayazıt, 2011, s.79). Ayrıca dünyaca ünlü düşünür Hacı Bektaş-ı Veli ve Osmanlı sadrazamlarından Damat İbrahim Paşa’nın eserleri de bölge tarihine benzersiz bir ayrıcalık katmaktadır. Böylesine spesifik yapı ve unsurların bir araya geldiği şehir turistlerin de ilgi odağı haline gelmeye başlamış ve dikkatleri toplamayı başarmıştır (Tutar, Kocabay & Kılınç, 2007, s.202). Nevşehir ili Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerine göre 2019 yılında Nevşehir’de bulunan müze ve ören yerlerini ziyaret eden kişi sayısı 3.805.388’ dir (www.dosim.gov.tr). 07.02.2020 tarihi itibarıyla Bakanlık belgeli tesis sayısı ise her geçen gün artarak 122’ ye yükselmiştir (yigm.ktb.gov.tr).

Bir destinasyon merkezinin, turizm açısından önemli değerlerinin esas yapısını bozmadan sürekliliğinin sağlanması için turizmin olumsuz etkilerini en altı seviyelerde tutmak oldukça önemlidir. Bunun için ise bölgede yaşayan yerel halkın ve o bölgeye gelen ziyaretçilerin çatışma yaşamaması, ziyaretçilerin kendilerini evlerinde gibi hissetmeleri, istenmediği düşüncesine kapılmaması, yerel halkın turizmi ve gelen kişileri kabul etmesi gerekmektedir. Aksi durumda yerel halkın davranışlarından rahatsız olan ziyaretçilerin memnuniyet seviyelerinde bir düşme görülmesi muhtemeldir (Çalık, 2014, s.3). Bu çalışmada, taşıma kapasitesinin aşıp aşılmadığı konusunu popüler bir destinasyon merkezi haline gelen Nevşehir’de sosyal boyut açısından incelemek amaçlanmıştır. Ayrıca demografik değişkenlerin bir farklılık yaratıp yaratmadığına değinilmiş, bu konu hakkında yöre halkının karşılaştığı problemler ortaya konulmuştur.

Literatür ve hipotezler

Turizmde taşıma kapasitesi

Dünyada kitlesel bir hareket haline gelen turizmin, özellikle aşırı talebin yaşandığı turistik bölgelerde ekonomik, çevresel ve sosyal sorunlara yol açtığı kabul edilmektedir (Erdoğan, 2003, s.81). Yaşanan sorunların ortadan kalkması için turizmin doğal ve kültürel temellerini sürdürmeyi amaçlayan ve bölgenin kaynaklarını tüketmeden kullanan bir yapıya sahip olmak gerekmektedir. Bunu sağlanmasının yolu iyi bir turizm planlamasının yapılmasıdır (Avcı, 2007, s.490). Bu planlama yaklaşımı iki temel noktaya odaklanmaktadır; bunlardan birincisi, olumsuz etkilerin doğal çevre ve sosyal çevrede bozulmaya yol açmaya başladığı eşik noktasının, yani bu ortamdaki taşıma kapasitesinin tanımlanması ve hesaplanması, ikincisi; turizm kaynaklarının gelecek kuşaklarca da kullanılmasını sağlamak, turizmden beklenen yararları sürekli kılacak biçimde, ekonomik hedeflerle çevre program ve stratejilerini bütünleştirmektir (Sonat, 1991, s.171). Bu bağlamda karşımıza sürdürülebilirlik ve taşıma kapasite kavramları çıkmaktadır.

“Belirli bir amaç veya hedefin belirli bir denge içerisinde gelecek nesillere aktarılması” olarak tanımlanabilen sürdürülebilirlik kavramı turizm sektörü için yadsınamayacak kadar önemlidir (Saka, 2011, s.6; Piga, 2003, s.886). Turizmi sürdürülebilir bir yapı içinde tutmanın en önemli yollarından biri turizmin gelişme sınırlarının belirlenerek, o sınırların aşılmamasından yani taşıma kapasitesinin belirlenmesinden geçmektedir (Şenol, 2004, s.27). Taşıma kapasitesi en genel tanımıyla, “Bir alanın, bir nesnenin, bir canlının, herhangi bir faktöre dayanma gücü, taşıma gücü, karşılama yeteneği, kaldırabilme gücü, katlanma gücüdür” (Göktaş, 2011, s.11). Kavrama turizm açısından bakacak olursak “turistik bir destinasyonu fiziksel, ekonomik ve sosyo-kültürel tahribata ve ziyaretçi memnuniyetinde kabul edilemez bir azalmaya sebep olmaksızın aynı anda ziyaret edebilecek maksimum kişi sayısı” şeklinde ifade etmek mümkündür (Simon, vd., 2004, s.277). Diğer bir tanıma göre turizm taşıma kapasitesi, turistik destinasyonda kaynaklara negatif etki yapmadan, ziyaretçi tatminini düşürmeden veya yerel toplum ekonomisi ve kültürü üzerine istenmeyen etki yapmadan maksimum kullanım olarak tanımlanabilir (Klarıç, vd., 1999, s. 14).

Genel olarak taşıma kapasitesi; ekonomik, psikolojik, çevresel ve sosyal taşıma kapasitesi başlıklarında incelenmektedir. Bu başlıklardan birisi olan ve araştırmamızda incelenen sosyal taşıma kapasitesi, “Bir destinasyonda turizm faaliyetlerine ve turizm faaliyetleri nedeniyle yaşam koşullarında ortaya çıkabilecek olumsuzluklara karşı yerel halkın tahammül edecekleri en uygun ziyaretçi sayısı” (Zhiyong & Sheng, 2009, s. 47) ya da “yöre halkının turistlere karşı hoşgörü derecesi ya da turistlerden etkilenme düzeyi” (Stankey & Mccool, 1989, s.498; Bonilla & Bonilla, 2008, s.118) şeklinde tanımlanabilir. Yapılan tanımlar incelendiğinde sosyal taşıma kapasitesinin, turistik destinasyonda yaşayan yerel halkın turistik gelişmelere karşı tutumları ile ilgili olduğunu söylemek mümkündür (Bozok, 2002, s.45).

İlgili Çalışmalar

Sosyal taşıma kapasitesinin iki önemli unsuru turistler ve yerli halktır. Bu ikisi arasındaki ilişki ise, optimum taşıma kapasitesi açısından oldukça önemlidir. Turizmden gelir elde eden ve artık turistik bölge olarak adlandırılan bölgelerde bu ilişkilerin çok farklı boyutlarını görmek mümkündür (Tokmak, 2008, s.50). Özellikle yerel halkın tutumları ile ilgili çalışmalar turizmin gelişme göstermiş ya da gelişmekte olduğu yerlerde turizmin hangi boyutlarda olduğu, olumlu ve olumsuz etkileri konusunda bilgi veren önemli bir kıstastır (Dal, 2008, s.3). Bu konu ile ilgili yurt içinde ve dışında ülkesel ve bölgesel düzeyde pek çok araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmalardan bazılarına aşağıda değinilmiştir.

Saveriades (2000) Kıbrıs'ın doğu kıyısındaki turistik alanlarda yaptığı çalışmada; turizm gelişiminin etkilerini ve bölgenin sosyal taşıma kapasitesi üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmaya katılanların çoğunluğu, turizmin istihdam yaratmada, hizmetlerin ve tesislerin iyileştirilmesinde önemli rolü olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların büyük kısmı, yaşam maliyetlerindeki artıştan turizmi sorumlu tutmuşlardır. Ayrıca turizmin çevresel bozulma ve trafik tıkanıklığına etkileri ile ilgili görüşler, alanlardaki katılımcılar arasında farklılık göstermiştir. Katılımcıların yabancı turistlerle iletişimini engelleyen sebepler arasında, dil engeli ve fırsat eksikliği yer almıştır.

Davis ve Morais'in (2004) Amerika Birleşik Devletleri eyaletlerinden Arizona'nın küçük bir kasabası olan Williams'ta yaptığı araştırmada turizmin ekonomik ve sosyal taşıma kapasitesi açısından ciddi sorunlara sebep olduğu görülmüştür. Grand Kanyon'a giden turistler, bu destinasyonda bulunan dükkân sahiplerinden alışveriş yaparak bölge ekonomisine katkıda bulunmaktadır. Ancak, zamanla Demiryolu üzerinde yeni yapılaşmalar kasaba sakinlerinin, zamanla oluşan bu ekonomik hareketlilikten yararlanmama sonucunu doğurmuştur. Bunun neticesinde, turizmin hızlı gelişimine adapte olamayan toplumda, buradaki turizm girişimcilerine yönelik düşmanlıklar ortaya çıkmıştır.

Salerno vd. (2013), Nepal'de Sagarmatha milli parkında turizm taşıma kapasitesinin çevresel, sosyal yönlerini birlikte analiz etmek amacıyla yaptığı çalışmada, ziyaretçilerin algılarını ve farklı paydaşların görüşlerini incelemiştir. Araştırmada, paydaşlar genellikle parkın turist sayısındaki artış nedeniyle enerji tüketimi, su kalitesi, katı atık yönetimi bakımından olumsuzlukların oluşabileceğini belirtmişlerdir.

Çalık (2014) Beypazarı'nda var olan turizmin ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerini ziyaretçiler ile yerel halkın algıları açısından incelemiş ve taşıma kapasitesi sınırlarının aşılmadığı konusunu sosyal boyut yönünden ele almıştır. Yerel halk, turizmin gelişmeye devam etmesi gerektiğini ve bölgedeki ziyaretçi yoğunluğundan memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca ziyaretçilerin çoğunluğunun olumsuz bir davranışla karşılaşmadıklarını, karşılaşanların ise kibarca uyarmayı seçtikleri sonucuna varılmıştır.

Göktaş ve Arpa (2015), Ilgaz Kış Sporları Turizm Merkezi'nin fiziksel ve sosyal taşıma kapasitesinin belirlenmesine yönelik gerçekleştirdiği çalışmada farklı bir yol izleyerek; fiziko- sosyal taşıma

kapasitesinin 1191 ziyaretçi/gün olduğu, mevcut liftler ile pistlerin %100 doluluk oranında kullanılabildiği, mevcut kullanımların ise kapasitenin üzerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Boğan ve Sarıışık (2016) tarafından yürütülen araştırmaya göre Alanya halkı turizmin bölgeye olumsuz etkisinden ziyade olumlu etkisinin olduğunu kabul etmektedir. Yöre halkı turizmin görüntü kirliliği ve trafik yoğunluğu yaratmadığını, otel ve turistik yapıların inşa edilmesinin de doğal çevreye zarar vermediğini düşünmektedir. Yerel halk özellikle boşanma oranının, gençlerde alkol kullanımının, tecavüz ve fuhuşun artmasında turizmin olumsuz etkide bulunduğunu belirtmiştir

Çeken vd.'nin (2018) yaptığı çalışmada Arap turistlerin Sapanca'ya ziyaretlerinin yerel halk tarafından olumlu karşılanmadığı, Sapanca halkına yarardan çok zarar verdiği düşüncesine sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca Sapanca'nın özellikle sahilinin aşırı kalabalıklaşması hem halkın hem de yöreye gününbirlik gelen diğer ziyaretçilerin memnuniyetsizliğine neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Hipotezler / Araştırma soruları

Bu araştırmanın amacı, Nevşehir ilinde yaşayan yerel halkın algılarını sosyal taşıma kapasitesi bağlamında incelemektir. Nevşehir ili sahip olduğu kültürel, tarihi ve doğal oluşumlarla zengin bir turizm potansiyeline sahip bölgelerden birisidir. Ziyaretçi sayısının gün geçtikçe artmasıyla birlikte yerel halkın bu durum hakkındaki algılarını ölçmek ve turizmin sosyo-kültürel etkilerini belirlemek açısından önemlidir. Bu bilgiler ışığında çalışmanın araştırma soruları şu şekildedir:

* Nevşehir' de yaşayan yerel halkın bölgenin sosyal taşıma kapasitesine ilişkin algıları nasıldır?

* Nevşehir'de yerel halkın demografik özellikleri (cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek vb.) sosyal taşıma kapasitesi açısından farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı, Nevşehir'de var olan turizm hareketlerinin ekonomik, sosyal, kültürel etkilerini sosyal taşıma kapasitesi bağlamında ortaya koymaktır. Yerel halkın sosyal taşıma kapasitesi algılarının demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek araştırmamızın alt amacını oluşturmaktadır. Ayrıca destinasyonların sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel kaynakların gelecek kuşaklara aktarılabilmesi adına sürdürülebilir turizm açısından değerlendirilmesi ve karşılaşılan sorunlara yönelik öneriler geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Örnekleme ve veri toplama

Araştırmanın, evrenini 2019 Nüfus Kayıt sistemine göre Nevşehir'de yaşayan 303.010 kişi oluşturmaktadır (<http://www.tuik.gov.tr>). Ana kütle büyüklüğüne karşılık örneklem büyüklüğü tablosuna göre örnek hacmi (gözlem sayısı) %95 güven aralığı ve %5' lik hata payına göre 384 olarak belirtilmiştir (Yazıcıoğlu & Erdoğan, 2004, s. 50). Araştırmanın evreninde maliyet ve zaman kısıtları göz önünde

bulundurularak, coğrafi sınırlandırmaya başvurulmasına rağmen, tam sayıma gidilmesi rasyonel görülmemektedir. “Bu nedenle araştırmada örnekleme yöntemine başvurulmuş ve kolayda örnekleme tekniği kullanılmıştır. Oldukça yaygın olarak kullanılan bu teknikte esas, ankete cevap veren herkesin örneğe dâhil edilmesidir. Denek bulma işlemi arzu edilen örnek büyüklüğüne ulaşıncaya kadar devam eder (Altunışık vd., 2012, s.142).

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmış olup anket Nevşehir’de yaşayan yerel halka uygulanmıştır. Sosyal taşıma kapasitesi algılarına ilişkin ölçeğin oluşturulmasında Çalık (2014)’ın ve Gonzalez vd., (2018)’nin çalışmalarından yararlanılmıştır. Anket iki bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölümde; ziyaretçilerin demografik özellikleri ve Nevşehir turizmi ile ilgili genel algılarını ölçmeye yönelik ifadeler yer almaktadır. İkinci bölümde ise sosyal taşıma kapasitesi algılarına ilişkin 25 önermeden oluşan bir ölçek kullanılmıştır. Uygulama 2020 yılı Şubat- Mart ayları içerisinde gerçekleştirilmiştir. Toplam 407 adet anket yapılmış ve bu anketlerden 14 tanesi eksik veri nedeni ile değerlendirilmeye alınmamıştır.

Nevşehir halkına uygulanan anketlerin tamamlanmasından sonra katılımcıların demografik özellikleri yüzde ve frekans yöntemleri ile analiz edilmiştir. Yerel halkın algılarına yönelik ifadelerin aritmetik ortalama ve standart sapma analizleri yapılmıştır. Kolmogorov-Simirnov testi uygulanarak verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiş, normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Parametrik testlerden t-testi ve “Tek Yönlü Varyans (Anova) analizi yapılarak, verilerin istatistiki açıdan anlamlılık düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi “ $p < 0.05$ ” olarak kabul edilmiştir. Bu araştırma dâhilinde oluşturulan sosyal taşıma kapasitesi ölçeğine yönelik güvenilirlik analizi yapılmıştır. Güvenilirlik analizi için kullanılan Cronbach’ s Alpha değerinin 0,70 ve üstü olduğu durumlarda ölçeğin güvenilir olduğu kabul edilir (Kalaycı, 2006, s. 405). Algılanan etkiler ölçeğinin güvenilirlik katsayısı Cronbach’s Alpha değeri 0,82 olarak bulunmuştur.

Bulgular

Katılımcıların demografik özellikleri ile ilgili verilerin analizinde frekans ve yüzde dağılımlarından yararlanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan yerel halkın %52,7’si (n= 207) erkeklerden, %47’ si (n=186) ise kadınlardan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan 393 kişinin %4,1’i (n=16) 20 yaş ve altında, %38,2’si (n=150) 21-30 yaş, %35,1’i (n=138) 31-41 yaş aralığında ve %22,6’sı (n=89) 41 yaş ve üzerindedir.

Eğitim düzeyine bakacak olursak kişilerin %30,5 oranıyla önlisans düzeyinde bir eğitime sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan yerel halkın %35,6’sının (n=140) işçi, %30,8’inin (n=121) işyeri sahibi oldukları sonucuna ulaşılmıştır. 1000 TL’ den az aylık gelire sahip olanların oranı %15 (n=59) iken 1000-999 arasında gelire sahip olanların oranı % 13,5 (n=53), 2000-2099 arasında gelire sahip olanların oranı %39,7 (n=156) kişidir. 3000 TL ve üzeri aylık gelire sahip olanların oranı da %31,8 (n=125) olarak görülmektedir. Ankete katılan yerel halkın %35,4’ ünün (n=139) gelirinin turizmden sağlanmadığı buna

karşın %20,4' ünün (n=80) gelirinin yarısından fazlasını turizm aracılığıyla sağladığı çıkan sonuçlar arasındadır.

Araştırmaya katılan yerel halkın Nevşehir'deki turizmde ilgili genel görüşleri tablo 1'de açıklanmıştır. Elde edilen bulgulara göre Nevşehir'de turizmin durumu ile ilgili görüş bildiren yerel halkın büyük bir çoğunluğu %70,7 (n=278) turizmin gelişmeye devam etmesini görüşünü ifade etmiştir. 55 kişi ise Nevşehir'de turizmin olmaması gerektiğine dair görüş bildirmiştir. Verilen yanıtların büyük oranda yüksek olmasının gelişmekte olan Nevşehir turizmi açısından olumlu olduğu söylenebilir. Ayrıca yerel halk, turistlerin sıcakkanlı olması %38,9 (n=153) ve yerel halkın turistler sempati duymaları %36,4 (n=143) durumunda turistlerle daha iyi ilişki kurabileceklerini ifade etmişlerdir

Bunun yanında yerel halkın %37,7'sinin (n=148) turistlerin geleneklere aykırı olumsuz bir davranışıyla hiç karşılaşmadığı görülmektedir. Ankete yanıt verenlerin %43,3'ü (n=170) ise turistlerin olumsuz davranışlarına tanık olmuştur. Araştırmaya katılan yerel halktan turistlerin rahatsız edici davranışlarıyla karşılaşanların turistlerin ne tür davranışlarından rahatsız oldukları sorulmuş, sırasıyla en çok rahatsızlık duyulan iki davranışın %29,3 (n=115) cimri olmaları ve %10,4 (n=41) ile kötü örnek olmaları ifade edilmiştir.

Rahatsızlık verici davranışlara tepkiniz nedir sorusuna katılanların %31,6'sı (n=124) turistleri kibarca uyarma ve %27,2'si (n=107) yaptıklarının yanlış olduğunu düşünmelerine rağmen bir tepki göstermeme yolunu seçtikleri gözlenmektedir. Bu durum halkın bu bağlamda hoşgörü düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan yerel halka turistlerin kendileriyle neden iletişim kurduklarına dair düşünceleri sorulmuştur. Katılımcıların %60,8'i (n=239) ziyaretçilerin alışveriş yapmak amacıyla yerel halk ile iletişim kurduklarına dair görüş bildirmişlerdir. Diğer yandan %15 (n=59) kişi ise turistlerin sadece fotoğraf çekmek için yardım istediklerini belirtmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan yerel halkın Nevşehir'deki turizmde ilgili genel görüşleri

Değişkenler	Sayı	Yüzde	
Nevşehir'de turizm	Olmalıdır	55	14,0
	Makul düzeydedir	60	15,3
	Gelişmeye devam etmelidir	278	70,7
Turistlerle daha iyi iletişim için	Sempati duymalıyım	143	36,4
	Turistler sıcakkanlı olmalıdır	153	38,9
	Daha cesur olmalıyım	75	19,1
	Diğer	22	5,6
Turistlerin geleneklere aykırı davranışına	Tanık olmadım	148	37,7
	Nadiren tanık oluyorum	170	43,3
	Bazen tanık oluyorum	47	12,0
	Sıklıkla tanık oluyorum	13	3,3
Turistlerin rahatsız edici davranışları	Küçümseyici olmaları	22	5,6
	Bencil olmaları	36	9,2
	Cimri olmaları	115	29,3
	Kötü örnek olmaları	41	10,4
	Kaba olmaları	37	9,4

Tablo 1. Araştırmaya katılan yerel halkın Nevşehir’deki turizmde ilgili genel görüşleri (devamı)

Rahatsızlık verici davranışlara tepkiniz	Yetkililere haber veririm	68	17,3
	Kızarak uyarırım	44	11,2
	Kibarca uyarırım	124	31,6
	Birşey söylemem	107	27,2
	Anlayış gösteririm	30	7,6
Turistlerin iletişim kurma nedenleri	Kültürü öğrenmek için	53	13,5
	Alışveriş için	239	60,8
	Fotoğraf çekmek için	59	15,0
	Yerel halkın çabasıyla	36	9,2
	Diğer	6	1,5
Toplam		393	100

Turizmin Nevşehir üzerindeki etkilerine yönelik yerel halkın görüşleri Tablo 2’de gösterilmektedir. Tabloya göre en yüksek ortalamaya sahip olan ifadeler “Turizm nedeniyle bölgedeki fiyatlar yükselmektedir” ($\bar{X}=4,47$) ve “Bölgenin daha fazla insan tarafından tanınmasını sağlamıştır” ($\bar{X}=4,41$) şeklindeki en düşük ortalamaya sahip olan ifadeler ise “Turizm nedeniyle şehir merkezindeki suç oranı artmıştır” ($\bar{X}=2,13$), “Turizmin getireceği para ve iş imkanları verdiği rahatsızlıktan daha önemlidir” ($\bar{X}=2,65$) şeklinde sıralanabilir. Ortaya çıkan bulgular genel olarak halkın turizmin olumlu etkilerinin daha fazla olduğunu düşündüğünü göstermektedir. Bu durum yerel halkın ziyaretçilerin etkilerine yönelik olumsuz bir algıya sahip olmadıklarının göstergesidir.

Tablo 2. Nevşehir’de yerel halkın sosyal taşıma kapasitesi algılarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

İfadeler	Ortalama \bar{X}	Standart sapma (ss)
1. Turizm nedeniyle şehir merkezindeki suç oranı artmıştır.	2,13	1,11
2. Yerel halkın gelirlerini artırmıştır.	4,34	0,65
3. Bölgedeki su ve elektrik şebekelerinin, yolların gelişmesini sağlamıştır.	3,81	1,15
4. Bölgedeki çevre düzenlemelerinin, park ve bahçelerin, otellerin, restoranların gelişmesini sağlamıştır.	4,36	0,88
5. Bölgeye yapılan yatırımı artırmıştır.	4,26	0,81
6. Bölgenin daha fazla insan tarafından tanınmasını sağlamıştır.	4,41	0,94
7. Bölgede fuar, kongre, festival gibi aktivitelerin artmasını sağlamıştır.	4,18	0,90
8. Bölgede yeni iş imkânları oluşturmuştur.	3,75	1,12
9. Arsa fiyatlarını artırmıştır.	4,11	1,14
10. Kiraları artırmıştır.	4,10	1,18
11. Yerel halkın kullandığı ürün ve hizmetlerin fiyatları artırmıştır.	4,25	0,87
12. Gelenek ve göreneklerde değişime neden olmuştur.	3,10	1,36
13. Yaşam tarzında değişime neden olmuştur.	3,22	1,14
14. Giyim tarzında değişime neden olmuştur.	3,19	1,06
15. Üretime katılan kadın sayısında değişime neden olmuştur.	3,53	1,10
16. Aile içi iletişimde değişime neden olmuştur.	2,75	1,09
17. Turizm faaliyetlerinden dolayı ortaya çıkan gürültü şehri daha az keyifli hale getirmektedir.	2,69	1,19
18. Bölgedeki dükkanlar genelde turistler içindir	3,40	1,12
19. Turizmin getireceği para ve iş imkanları verdiği rahatsızlıktan daha önemlidir.	2,65	1,17
20. Turizmden dolayı kültürel mirasa daha iyi bakılmaktadır	4,44	0,84
21. Turizm bölgeye diğer sektörlerden daha fazla para getirmektedir.	4,22	0,88
22. Turizm nedeniyle bölgedeki fiyatlar yükselmektedir.	4,47	0,53
23. Bölgeye farklı milletlerden gelen turistler, bölgeyi daha çekici ve ilginç hale getirmektedir.	4,13	1,03
24. Turizm, bölgeye daha fazla eğlence olanakları sağlamıştır.	4,11	0,90
25. Turistler bölgeyi karıştırmakta/dağıtmaktadır	2,74	1,54

Nevşehir’de yaşayan ve araştırmaya katılan yerel halkın cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek, turizmden sağladığı gelir ve ikamet süresine göre değerlendirmelerinde algılanan etkilerin istatistiksel açıdan farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan t ve Anova testi sonuçları Tablo 3 ve Tablo 4’ te sunulmuştur. Yerel halkın cinsiyetine göre sosyal taşıma kapasitesine yönelik algılarının karşılaştırılmasına için yapılan t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır ($p=0,355$). Yani yerel halkın cinsiyetinin kadın ya da erkek olması anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır. Weinstein, Capitanio ve Gosling (2008: 330) kişilik kavramını, bireylerin tutarlılık gösteren duygu, düşünce ve davranışlarını açıklayan ve tanımlayan özellikler olarak tanımlamıştır. Kişilik bireylerin doğuştan sahip olduğu özellikleri ile sonradan kazandığı özelliklerin toplamıdır. Bireyin doğuştan sahip olduğu özellikler karakter olarak tanımlanmaktadır ve karakter zaman içerisinde değişmeyen ya da değiştirilemeyen özelliklerden oluşmaktadır (Özdevecioğlu, 2002, s. 116).

Tablo 3. Yerel halkın cinsiyetine göre sosyal taşıma kapasitesine yönelik algılarının karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonucu

Değişkenler	Gruplar	N	\bar{X}	ss	T	Sig. (P)
Cinsiyet	Kadın	186	3,71	0,36	391	,355
	Erkek	207	3,67	0,44		

* $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi

Yerel halkın yaş ve aylık gelir değişkenine göre sosyal taşıma kapasitesi algılarının karşılaştırılmasına yönelik yapılan Anova testi sonuçları incelendiğinde istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır ($p=0,84$, $p=0,06$). Test sonuçlarına göre önlisans ($\bar{x}=3,77$), lisans ($\bar{x}=3,80$) ve lisansüstü ($\bar{x}=3,65$) düzeyinde eğitim alan kişilerin ilköğretim ($\bar{x}=3,50$) ve lise düzeyinde eğitim alanlara ($\bar{x}=3,57$) göre daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları çıkan sonuçlar arasındadır. Bireylerin, eğitim düzeyi arttıkça bölgedeki turizm faaliyetleriyle ilgili olumlu düşüncelere sahip olduğu söylenebilir. Yerel halkın meslek değişkenine göre sosyal taşıma kapasitesi algılarının karşılaştırılmasına yönelik yapılan Anova testi sonuçları anlamlı sonuçlar vermiştir ($p=0,01$). Tukey testi sonucuna göre memurlar ($\bar{x}=3,83$), öğrenci ($\bar{x}=3,62$) ve işçilere ($\bar{x}=3,60$) göre turizmin etkilerini daha olumlu algılamaktadır. Buna ilaveten iş yeri sahibi olanlar ($\bar{x}=3,71$), işçilere ($\bar{x}=3,60$) ve çalışmayanlara ($\bar{x}=3,43$) göre turizmin etkilerini daha olumlu algılamaktadır. Yerel halkın aylık gelirlerinin ne kadarlık bir kısmını turizm sektöründen sağladığı ile sosyal taşıma kapasitesi algılarının karşılaştırılmasına yönelik yapılan Anova testi sonuçları incelendiğinde istatistiksel açıdan anlamlı farklar bulunmuştur ($p=0,01$). Tukey testi sonucuna göre aylık gelirinin tamamını ($\bar{x}=3,79$) turizmden kazananların, gelirleri turizmden % 50’den az ve %50’den fazla kazananlara göre daha olumlu algıladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4. Yerel halkın yaş, eğitim, meslek, gelir, turizmle ilgili bir geliri olma durumlarına göre sosyal taşıma kapasitelerine yönelik algılarının karşılaştırılmasına ilişkin anovatesti sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	\bar{X}	ss	F	Sig. (P)	Tukey
Yaş	a. 20 ve altı	16	3,48	0,19	2,229	,084	
	b. 21-30	150	3,74	0,38			
	c. 31-40	138	3,68	0,44			
	d. 41 ve üzeri	89	3,66	0,40			
Eğitim	a. İlköğretim	60	3,50	0,38	10,165	,000	c,d,e > a,b
	b. Lise	100	3,57	0,50			
	c. Önlisans	120	3,77	0,34			
	d. Lisans	91	3,80	0,31			
	e. Lisansüstü	22	3,65	0,27			

Tablo 4. Yerel halkın yaş, eğitim, meslek, gelir, turizmle ilgili bir geliri olma durumlarına göre sosyal taşıma kapasitelerine yönelik algılarının karşılaştırılmasına ilişkin anovatesti sonuçları (devamı)

Meslek	a. Öğrenci	51	3,62	0,25	4,069	,001	d>a,b c>b,f
	b. İşçi	140	3,60	0,49			
	c. İşyeri sahibi	121	3,71	0,36			
	d. Memur	52	3,83	0,32			
	e. Emekli	25	3,50	0,32			
	f. Çalışmıyor	4	3,43	0,31			
Aylık gelir	a.1000 TL' den az	59	3,6597	0,27	17,279	,062	
	b.1000-1999	53	3,3479	0,49			
	c.2000-2999	156	3,7541	0,37			
	d.3000 TL'den fazla	125	3,7699	0,39			
Turizmle ilgili bir işten kazanç	a.Turizmden farklı	139	3,7199	,391	3,792	,011	d>b,c
	b. %50'den az	111	3,6076	,347			
	c. %50'den fazla	80	3,6160	,528			
	d. Tamamı	63	3,7921	,386			

Sonuç

Bir destinasyonun turizm pazarında yer edinebilmesi için geniş tüketici kitleleri arasında tanınması ve tutunması gerekmektedir (Doğanlı, 2006: 106). Turizm sektörünün bölgesel kalkınmada hedeflenen sonuçları sağlamanın bir diğer koşulu da yerel halkın bu sektörü benimseyebilmesi, geleneksel faaliyetlerini turizm ile bağdaştırabilmesidir (Avcıkurt, 2003). Diğer bir ifade ile turizmin sürdürülebilirliği için bölgede devam eden turistik faaliyetlerle ilgili yerli halkın onayı ve desteğinin kazanılması gerekmektedir. Ancak, bazı destinasyonlarda sosyal taşıma kapasitesi sınırının aşıldığı veya zorlandığı görülmektedir (Mercan, 2010; 138, Ryan, 1996, s.132). Bu sınırın aşılması, turizm sektörü üzerinde olumsuz etkiler ortaya çıkarmaktadır (Rızaoğlu & Tanrısevdi, 1997, s. 58).

Bu çalışma, Nevşehir ilinde ikamet eden bireylerin gün geçtikçe artan turistik faaliyetlerle ilgili algılarını sosyal taşıma kapasitesi bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda öncelikle turizm ve sürdürülebilirlik arasındaki ilişki açıklanmış, taşıma kapasitesinin turizm için önemine değinilmiştir. Ayrıca sosyal taşıma kapasitesi kavramı ele alınarak bu alanda yapılan çalışmalar sıralanmıştır. Daha sonra bu konu ve kavramlar çerçevesinde Nevşehir ilinde ikamet eden yerli halka yönelik bir anket çalışması yapılmış ve önemli sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırmada ortaya çıkan en önemli sonuçlardan biri yerel halkın genel olarak Nevşehir'de turizmin devam etmesi konusunda çoğunlukta olduğudur. Bu sonuçlar yerel halkın, henüz ziyaretçilerin varlığından rahatsızlık duymadıklarını ve turizmin olumsuz ekonomik, sosyal, kültürel etkilerinin yerel halk tarafından kabul edilebilirlik sınırları içerisinde olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca halkın turistlerin geleneklere aykırı davranışlarla genelde karşılaşmadığı ancak karşılaşsa bile kibarca uyarma veya tepki göstermeme eğiliminde oldukları görülmüştür. Ancak olumsuz davranışlarla karşılaşan kişiler de mevcuttur. Bu kişilere hangi davranışlarla karşılaştığına dair soru sorulmuş ve en çok cimri ve kötü örnek olmaları cevabı alınmıştır. Turist ve yerli halk ilişkisinin hangi yollarla sağlandığı ile ilgili sonuçlara bakıldığında turistlerin en çok alışveriş yapmak ve fotoğraf çekmek için yardım istedikleri görülmektedir. Ayrıca yerel halk, turistlerin sıcakkanlı olması ve yerel halkın turistlere sempati duymaları durumunda turistlerle daha iyi ilişki kurabileceklerini ifade etmişlerdir. Ancak verilen bazı cevaplar yerli halkın iletişim kurmak için yabancı dil konusunda yetersiz olduğunu ve bunu çözmek için ilgilerin bir faaliyet

gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu sonuçlar büyük oranda Kılıç ve Seçilmiş (2018)' in yaptıkları çalışma ile paralellik göstermektedir.

Yerli halkın sosyal taşıma kapasitesi algılarına ilişkin genel ortalamalarına bakıldığında en yüksek ortalamaya sahip olan ifadelerin “Turizm nedeniyle bölgedeki fiyatlar yükselmektedir”. “Bölgenin daha fazla insan tarafından tanınmasını sağlamıştır” olduğu görülmüştür. Bununla birlikte “Turizm nedeniyle şehir merkezindeki suç oranı artmıştır” ve “Turizmin getireceği para ve iş imkanları verdiği rahatsızlıktan daha önemlidir” ifadesine katılım oranının düşük değere sahip olduğu elde edilen sonuçlar arasındadır.

Nevşehir’de yaşayan ve araştırmaya katılan yerel halkın cinsiyet, yaş, eğitim, meslek, aylık gelir, turizmden sağladığı kazanç durumlarına göre değerlendirmeler yapılmıştır. Bu değerlendirmelere göre yerel halkın cinsiyetinin kadın ya da erkek olması sosyal taşıma kapasitesi algılarında bir farklılık yaratmamaktadır. Bu sonuç Boyacıoğlu (2019)' nun çalışmasıyla da benzerlik göstermektedir. Yerel halkın yaş ve aylık gelir değişkenine göre sosyal kapasite algılarının karşılaştırılmasına yönelik yapılan Anova testi sonuçları istatistiksel anlamlı bulunmamışken eğitim bazında yapılan karşılaştırma anlamlı sonuçlar vermiştir. Tukey testi sonuçlarına göre önlisans, lisans ve lisansüstü eğitim alan kişilerin ilköğretim ve lise düzeyinde eğitim alanlara göre daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir. Eğitim düzeyi arttıkça bölgedeki turizm faaliyetleriyle ilgili olumlu düşüncelerin arttığı sonucu söylenebilir. Yerel halkın mesleklerine göre karşılaştırılmasına yönelik yapılan Anova testi sonuçları incelendiğinde ise anlamlı farklılıklara rastlanmıştır. Tukey testi sonucuna göre memurlar; öğrenci ve işçilere göre turizmin etkilerini daha olumlu algılamaktadır. Buna ilaveten iş yeri sahibi olanlar, işçilere ve çalışmayanlara göre turizmin sosyal etkilerini daha olumlu algılamaktadır. Son olarak yerel halkın aylık gelirlerinin ne kadarlık bir kısmını turizm sektöründen sağladığı ile sosyal taşıma kapasitesi algılarının karşılaştırılması için yapılan analizde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Tukey testi sonucuna göre aylık gelirin tamamını turizmden kazananların gelirlerinin %50’den az ve %50’den fazla kazananlara göre turizmi daha olumlu algıladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Genel olarak araştırma sonuçları değerlendirildiğinde Nevşehir ilinde yaşayan yerel halkın bölgede yaşanan turizm etkilerini olumlu algıladıkları tespit edilmiştir. Yerel halkın yerli ve yabancı turistlere karşı olumlu tutum içerisinde olması önemlidir. Diğer bir ifadeyle yerel halkta ziyaretçilere karşı oluşan olumsuz bir düşüncenin varlığına, turizmin gelişmemesi gerektiğine ve ziyaretçilerin varlığı ile sosyal taşıma kapasitesinin sınırlarının zorlandığına dair genel bir düşünceye rastlanılmamıştır. Ancak bu düşüncenin yıllar içerisinde değişmeyeceğini veya aşamayacağını öngörmek doğru bir yaklaşım değildir. Bu doğrultuda Nevşehir’ e gelen ziyaretçi ve geceleme sayılarının kısa aralıklarla ölçülmesi ve halkın bu konu hakkındaki düşüncelerinin alınması Nevşehir’in turistik olarak gelişimine faydalı olabilecektir. Elde edilen bulgulardan halkın turistlerin en çok cimri olmalarından rahatsızlık duydukları belirtilmiştir. Bu konuda bölgeye gelen turistlerin alım gücüne uygun hediyelik eşyalar yapılması ve herkesin alabileceği ürünler üretilmesi bölge halkının bu konudaki rahatsızlığını azaltabilecektir. Ayrıca halk turizmden dolayı bölgedeki hem arsa fiyatlarında hem de diğer ürünlerde yaşanan fiyat artışından şikayet etmektedir. Yapılan fiyat artışlarının belediyeler veya diğer kamu kurumlarınca denetim altına alınması ve gerekirse bunun için yaptırım uygulaması halkın turizmden dolayı yaşadığı sıkıntıları azaltabileceği düşünülmektedir. Son olarak gelecekte konuyu farklı sorularla, farklı bölgelerde ve diğer taşıma kapasite türleri ile ilişkilendirerek çalışmalar yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Aslan, Z. & Aktaş, G. (1994). Turizm açısından çevre sorunlarına genel bir yaklaşım. *Çevre Dergisi*, 11, 43-45.
- Avcı, N. (2007). Turizmde taşıma kapasitesinin önemi. *Ege Akademik Bakış*, 7(2), 485-501.
- Avcıkurt, C. (2003). *Turizm sosyolojisi, turist- yerel halk etkileşimi*. Balıkesir: Detay Yayıncılık.
- Boğan, E., & Sarıışık, M. (2016). Yerel halkın turizm faaliyetine yönelik görüş ve algılamalarının belirlenmesi üzerine Alanya’da bir araştırma. *Kastamonu Üniversitesi İİBF Dergisi*, 12, 325-342.
- Bonilla López- J. M. & Bonilla López- L. M. (2008). Measuring social carrying capacity: An exploratory study“, *tourismos: An International Multidisciplinary Journal of Tourism*, 3 (1), 116-134.
- Boyacıoğlu, E.Z. (2019). Yerel halkın algı ve tutumlarının incelenmesi: Edirne’de Yunan ve Bulgar ziyaretçilerin etkilerine yönelik bir araştırma. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 8(2), 111-125.
- Bozok, D. (2002). Turizm ve Çevre. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 43-46.
- Ceylan, U. & Bayazıt, M. (2011). Avanos (Nevşehir) çömlekçiliğinin bölgedeki turizm pazarlamasındaki öneminin değerlendirilmesi. 1. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu, 16-19 Kasım, Nevşehir
- Coccosis H. & Parpairis A. (1992). “Tourism and the Environment: Some Observation on the Concept of Carrying Capacity”, Briassoulis H. ve van der Straaten J. (Edt), *Tourism and the Environment: Regional, Economic and Policy Issues*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht.
- Çalık, A.Ö. (2014). Turistik Merkezlerin Sosyal Taşıma Kapasitesi: Beypazarı Örneği, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çavuş, Ş. (2002). Turistik Merkezlerin Taşıma Kapasiteleri İle Yaşam Evreleri Arasındaki İlişkiler ve Kuşadası Örneğinde Değerlendirme. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çeken, H., Yılmaz, G. Ö., & Ertürk, N. (2018). Arap Ülkelerinden Gelen Turistlerin Etkilerine Yönelik Yerel Halkın Algısı: Sapanca Örneği. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 401-414.
- Dal, N. (2008). Kuşadası’nda kıyı kullanımı ve turizmin çevresel etkileri üzerine yerel halkın tutumları. Yüksek lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- DAVIS, S. & MORAS, D. B. (2004). Factions and enclaves: small towns and socially unsustainable tourism development. *Journal of Travel Research*, 43, 3-10.
- Demir C., & Çevirgen, A. (2006). *Turizm ve çevre yönetimi: Sürdürülebilir gelişme yaklaşımı*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Doğanlı, B. (2006). Turizmde Destinasyon Markalaşması ve Antalya Örneği. Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta

- Erdemir, B. (2018). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Destinasyonların Fiziksel Ve Psikolojik Taşıma Kapasitesi Analizi: Pamukkale Hierapolis Ören Yeri Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir
- Erdoğan, N. (2003). Çevre ve (Eko)Turizm, Ankara: Erk Yayınevi.
- Gonzalez, V.M., Coromina, L., & Galí, N. (2018). Overtourism: residents' perceptions of tourism impact as an indicator of resident social carrying capacity-case study of a Spanish heritage town. *Tourism Review*. 73(3), 277-296
- Göktaş, H. (2011). Dilek Yarımadası Büyük Menderes Deltası Milli Parkı'nın Rekreatif Taşıma Kapasitesinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Göktaş, T.H. & Arpa, N.Y. (2015). Korunan Alanlar Yönetimi Bağlamında Kayak Merkezlerinin Fiziksel ve Sosyal Taşıma Kapasitelerinin Analizi: Ilgaz Dağı Milli Parkı, Ilgaz Kış Sporları Turizm Merkezi. Kastamonu Üniversitesi. *Orman Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 104-119.
- Kaya, İ. (1997). Sürdürülebilir Turizm Kalkınması ve Ülkemiz Açısından Bir Değerlendirme, Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Kalaycı Ş. (2006). *Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım
- Kılıç, İ., & Seçilmiş, C. (2018). Turistik destinasyonlarda yerel halk ve turist gözünden taşıma kapasitesinin değerlendirilmesi: Eskişehir örneği. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 15(3), 506-522.
- Klariç Z., Komilis P., Dragicevic M., Berlengi G. & Surucu F. (1999), Carrying Capacity Assessment For Tourism Development, Coastal Area Management Programme (Camp) Fuka-Matrouh-Egypt, Priority Actions Programme, Regional Activity Centre, June, Split, Croatia, 1-70.
- Maggi, E., & Fredella, F.L. (2010). The carrying capacity of a tourist destination. The Case Of A Coastal Italian City. In Proceedings ERSA Congress
- Mercan, Ş.O. (2010). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Bölgesel Planlama ve Turistik Ürün Oluşumu: Altınoluk Örneği Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Turizm İşletmeciliği Programı, İzmir.
- Olalı, H. & Timur, A. (1988). *Turizm ekonomisi*, İzmir: Ofis Ticaret Matbaacılık.
- Pıga, C.A.G. (2003). Territorial Planning and Tourism Development Tax. *Annals of Tourism Research*. 20(4), 886-905.
- Priestley, G.K., Edwards, J.A. & Coccossis, H. (1996). Sustainable Tourism Europe Experience. Wallingford: CAB International.
- Rızaoğlu, B. & Tanrısevdi, A. (1997). Yerel toplumsal duyarlılığın bir ölçüsü olarak turizmin toplumsal taşıma kapasitesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 8 (1-2), 52-58
- Ryan, C. (1996). *Recreational Tourism: A Social Science Perspective*, Boston: International Thomson Business Press.

- Saka, I. (2011) Sürdürülebilirlik Açısından İstanbul'da Bir Ofis Binasının Leed Sertifikalandırma Sistemi Kapsamında Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Salerno, F., Viviano, G., Manfredi, E., Caroli, P., Thakuri, S., & Tartari, G. (2013). Multiple carrying capacities from a management-oriented perspective to operationalize sustainable tourism in protected areas. *Journal of Environmental Management*, 28,116-125.
- Saveriades, A. (2000). Establishing the social tourism carrying capacity for the tourist resorts of the east coast of the republic of cyprus. *Tourism Management*, 21(2), 147-156.
- Simon, F. J. G., Narangajavana, Y. & Marques, D. P. (2004) Carrying Capacity in the Tourism Industry: A Case Study of Hengistbury Head. *Tourism Management*, 25, 275-283.
- Sonat, A. (1991), Çevrenin Turizm Planlaması İçindeki Yeri. II. Ulusal Turizm Kongresi Bildiri Kitabı, Kuşadası, Aydın. 169-177.
- Stankey, G. & McCool, S. (1989). Beyond Social Carrying Capacity, in E. Jackson and T. Burton (Eds.), *Understanding Leisure and Recreation: Mapping the Past, Charting the Future*, (497-516). State College, USA: Venture Publishing.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2019). Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü 2019 yılı müze ve örenyeri ziyaretçi istatistikleri. <http://www.dosim.gov.tr/assets/documents/2019-ZIYARETCI-WEB-SITESI.pdf> sayfasından erişilmiştir
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2020). 07 Şubat 2020 tarihinde <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201136/turizm-yatirim-ve-isletme-bakanlik-belgeli-tesis-istati-.html> sayfasından erişilmiştir.
- Tokmak, C. (2008). Sürdürülebilir Turizm Açısından Taşıma Kapasitesi: Topkapı Sarayı Örneği. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- Tutar, F., Kocabay, M., & Kılınç N. (2007). Turizm sektöründe e-ticaret uygulamaları: Nevşehir örneği. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (1),196-206.
- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2014). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Zhiyong, F., & Sheng, Z. (2009). Research on psychological carrying capacity of tourism destination, Chinese *Journal of Population, Resources and Environment*, 7 (1), 47-50

Carrying Capacity in Terms of the Sustainable Tourism: A Case in Nevşehir

Gülsüm TABAK

Isparta University of Applied Sciences, Vocational School, Eğirdir, Isparta/Turkey

Ebru Güneren ÖZDEMİR

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Faculty of Tourism, Nevşehir/Turkey

Extensive Summary

The carrying capacity, which is of great importance in terms of not being damaged by the excessive use of natural resources, which constitute the main attraction element for the tourism sector, is very important in terms of being able to renew itself and be passed on to the next generations, plays a very important role in achieving the desired goals (Erdemir, 2018, p.15; Demir & Çevirgen, 2006, p.155). Carrying capacity can generally be defined as the coverage amount or the endurance amount. Coccossis and Parpairis (1992, p.26) express the carrying capacity in tourism as the determination of the number of users that will continue to support tourism activities every year without a significant decrease in the recreational experience of visitors in a tourism area and without permanent physical deterioration in the tourism environment.

Nevşehir is one of the most special regions of Turkey with its geography adorned with rare formations where historical and natural beauties coexist. Nevşehir has become an attractive destination due to its rich historical and cultural elements, very rare geological formations, fairy chimneys, settlements carved into rocks, rock churches, underground cities and valleys (Ceylan & Bayazıt, 2011, p.79). It is very important to keep the negative effects of tourism at the lowest level in order to ensure the continuity of a destination center without damaging the essential structure of its important values in terms of tourism. A destination in the center of the negative impacts of tourism without damaging the basis for ensuring continuity of significant value in terms of tourism is very important to keep to a minimum. For this, the local people living in the region and the visitors coming to that region shouldn't experience conflict, the visitors should feel at home, they should not think that they are wanted, and the local people should accept tourism and incoming people. Otherwise, the satisfaction level of visitors who are disturbed by the local people's behavior may decrease (Çalık, 2014, p.3).

Methodology

The main goal of this study is to reveal the perceptions of the local people living in Nevşehir in relation to their social carrying capacity. Determining whether the perception of social carrying capacity of the local people varies according to their demographic characteristics is the sub-goal of our research. In this context, natural, historical and cultural resources of destination were evaluated in terms of sustainable tourism in order to transfer them to future generations, and to develop proposals within this scope. In this context, the research questions of the study are as follows:

*How is the perception of the local people living in Nevşehir regarding the social carrying capacity of the region?

*Do the demographic characteristics (gender, education level, profession, etc.) of the local people in Nevşehir differ in terms of their social carrying capacity?

The universe of the research consists of 303,010 people living in Nevşehir according to the 2019 Population Registration system (<http://www.tuik.gov.tr>). Sample size was calculated as 384 local people living in the region for study. In the scope of the study total reach was to 393 local people. In the study, questionnaire technique was used. The studies of Çalık (2014) and Gonzales et al. (2018) were used to create the scale regarding perceptions of social carrying capacity.

Conclusion and Discussion

One of the most important results revealed in the study is that local people are in the majority in terms of continuing tourism in Nevşehir in general. These results indicate that local people are not yet uncomfortable with the presence of visitors, and that the negative economic, social, and cultural effects of tourism are within the limits of acceptability by local people. In addition, it has been observed that the public does not usually encounter with the unorthodox behavior of tourists, but even if they do, they tend to politely warn or not react. However, there are also people who encounter negative behaviors. These people were asked about what kind of behaviors they faced, and the answer was received that they were mostly stingy and bad examples.

Considering the results regarding the ways in which the relationship between tourists and locals is established, it is seen that tourists mostly seek help for shopping and taking photos. In addition, local people stated that if the tourists are friendly and the local people sympathize with the tourists, they can establish better relations with tourists. However, some responses indicated that the indigenous people were insufficient in foreign languages to communicate and that interests should carry out an activity to solve this. These results are largely in parallel with the study of Kılıç and Seçilmiş (2018).

When we look at the general averages of the local people's perceptions of social carrying capacity, the expressions with the highest average are: "Prices in the region are increasing due to tourism". It has been observed that "it has made the region known by more people". However, it is among the results obtained that the rate of participation with the statement "The crime rate in the city center has increased due to tourism" and "The money and job opportunities brought by tourism are more important than the discomfort it gives".

Evaluations have been made according to the gender, age, education, profession, monthly income and income from tourism of the local people living in Nevşehir and participating in the research. According to these evaluations, whether the gender of the local population is male or female does not make a difference in perceptions of social carrying capacity. This result is similar to the study of Boyacıoğlu (2019). The results of the Anova test, which was conducted to compare the social capacity perceptions of the local population according to age and monthly income variable, were not found to be statistically significant, while the comparison made on the basis of education yielded significant results. According to the results of the Tukey test, it can be said that those who receive associate degree, undergraduate and graduate education have more positive attitudes than those who have education at primary and high school level.

It can be said that as the level of education increases, positive opinions about tourism activities in the region increase. When the results of the Anova test, which was conducted to compare local people according to their professions, were examined, significant differences were found. According to Tukey test results, civil servants; perceive the effects of tourism more positively than students and workers. In addition, business owners perceive the

social effects of tourism more positively than workers and those who do not work. Finally, significant differences were found in the analysis made to compare the perceptions of social carrying capacity and how much of their monthly income is obtained from the tourism sector. According to the results of the Tukey test, it has been concluded that those who earn their entire monthly income from tourism perceive tourism more positively than those who earn less than 50% and more than 50% of their income.

The research results were evaluated in general, it was determined that the local people living in Nevsehir Province perceive the effects of tourism in the region positively. It is important that local people have a positive attitude towards local and foreign tourists. In other words, we did not come across a general idea that there is a negative opinion of the local population towards visitors, that tourism should not develop, and that the limits of the visitor's presence and social carrying capacity are pushed. However, it is not a correct approach to predict that this idea will not change or surpass over the years. In this direction, measuring the number of visitors and overnight stays coming to Nevsehir at short intervals and taking the opinions of the people about this issue will be beneficial for the touristic development of Nevsehir. From the findings obtained, it was stated that the people were most uncomfortable with tourists being stingy.

In this regard, making souvenirs suitable for the purchasing power of the tourists coming to the region and producing products that everyone can buy will reduce the disturbance of the people of the region on this issue. In addition, the public complains about the price increase in both land prices and other products in the region due to tourism. It is thought that controlling the price increases made by municipalities or other public institutions and applying sanctions for this, if necessary, may reduce the problems experienced by the people due to tourism. Finally, it is recommended to conduct studies in the future by linking the subject with different questions, different regions and other types of carrying capacity.